

Bruksela, 27 lutego 2023 r.
(OR. en)

6698/23

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0345(COD)

ENV 160
SAN 96
COMPET 132
CONSOM 52
AGRI 80
CODEC 238

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Nr dok. Kom.:	14223/22 + ADD 1 - COM(2022) 541 final + Annexes 1 to 8
Dotyczy:	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (wersja przekształcona) – Debata orientacyjna

Aby ukierunkować debatę dotyczącą wyżej wymienionego wniosku ustawodawczego, która odbędzie się na posiedzeniu Rady ds. Środowiska 16 marca 2023 r., prezydencja przygotowała dokument informacyjny i pytania, przedstawione w załączniku do niniejszej noty.

Komitet Stałych Przedstawicieli jest proszony o zapoznanie się z dokumentem informacyjnym i pytaniami oraz o ich przekazanie Radzie w celu przeprowadzenia wyżej wspomnianej debaty orientacyjnej.

**Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oczyszczania
ścieków komunalnych (wersja przekształcona)**

– Dokument informacyjny prezydencji oraz pytania do ministrów –

Kontekst

Jakość wody w europejskich rzekach, jeziorach i morzach ma zasadnicze znaczenie dla środowiska i dla zdrowia ludzi. Czysta woda jest kluczowa dla bezpiecznej wody pitnej. Jest też ważna z punktu widzenia działalności gospodarczej, takiej jak produkcja przemysłowa, transport, turystyka i rybołówstwo.

Jednym z istotnych czynników przyczyniających się do zanieczyszczenia wód w Unii Europejskiej są ścieki komunalne. W ocenie dyrektywy dotyczącej ścieków komunalnych zidentyfikowano trzy główne grupy zagadnień: utrzymujące się zanieczyszczenia ze źródeł miejskich, niepełne dostosowanie dyrektywy do nowych ambicji społecznych i Europejskiego Zielonego Ładu oraz nierówny poziom zarządzania. W odniesieniu do zanieczyszczenia ze ścieków komunalnych w ocenie stwierdzono, że mniejsze miasta, oczyszczalnie niescentralizowane, przestarzałe normy obowiązujące dyrektywy w odniesieniu do składników odżywczych i zanieczyszczenia spowodowane obfitymi opadami deszczu są nadal znaczącymi źródłami emisji miejskich. Zrzuty mikrozanieczyszczeń stają się także coraz bardziej niepokojącą kwestią.

Ocenie poddano także potencjał sektora ścieków w zakresie poprawy efektywności energetycznej, który mógłby zostać wykorzystany do realizacji unijnej polityki klimatycznej i energetycznej; zbadano też, jak poprawa gospodarowania osadami i ponowne wykorzystanie wody mogą zwiększyć spójność z planem działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym.

Stan prac w Radzie

26 października 2022 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący zmienionej dyrektywy w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. 4 listopada 2022 r. Komisja przedstawiła wniosek oraz towarzyszącą ocenę skutków Grupie Roboczej ds. Środowiska.

Do tej pory odbyło się pięć posiedzeń tej grupy. W styczniu podczas prezydencji szwedzkiej rozpoczęto pierwsze czytanie wniosku, a państwa członkowskie miały sposobność do omówienia artykułów 1–21 (z wyjątkiem art. 12 i 19). Podczas posiedzeń grupy roboczej udało się wprowadzić pewne wyjaśnienia do tekstu dyrektywy, a także przeprowadzić pierwszą wymianę poglądów między państwami członkowskimi w sprawie wspomnianych artykułów. Dyskusje przeprowadzone na forum grupy roboczej były pozytywne i konstruktywne. Na poziomie ogólnym państwa członkowskie są przychylnie nastawione do przedmiotowego wniosku. Wstępne dyskusje umożliwiły jednak wgląd w szereg trudniejszych kwestii.

Tematy do dyskusji

Z myślą o wyznaczeniu kierunku dalszych prac na forum grupy roboczej prezydencja proponuje, by 16 marca Rada ds. Środowiska zajęła się następującymi tematami.

Ogólny poziom ambicji w zakresie rozwiązania problemu utrzymującego się zanieczyszczenia

Aby rozwiązać problem utrzymującego się zanieczyszczenia ściekami komunalnymi, Komisja proponuje rozszerzenie zakresu dyrektywy na mniejsze aglomeracje¹. Będą one podlegać obowiązkowi utworzenia do 2030 r. w pełni podłączonych systemów zbierania ścieków, w tym w celu stosowania oczyszczania wtórnego, ale z możliwością zastosowania odstępstw.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych nadal pozostają istotnym źródłem zrzutów składników odżywczych powodujących eutrofizację jednolitych części wód w Unii. Aby jeszcze bardziej ograniczyć uwalnianie składników odżywczych, we wniosku rozszerzono obowiązki w zakresie usuwania azotu i fosforu za pomocą tzw. oczyszczania trzeciego stopnia. Wymogi te zostaną wdrożone do 2040 r. z zastosowaniem celów pośrednich.

Mikrozanieczyszczenia, takie jak pozostałości środków farmaceutycznych, zostały uznane za rosnący problem w jednolitych częściach wód. Wniosek obejmuje zatem nowe wymagania dotyczące dodatkowego etapu oczyszczania, tj. oczyszczania czwartego stopnia, w wyniku którego będzie można wyeliminować dużą gamę zanieczyszczeń. Proponuje się spełnienie tych wymogów do 2040 r. z zastosowaniem celów pośrednich.

¹ Mniejsze aglomeracje o RLM od 1 000 (równoważna liczba mieszkańców) w porównaniu z obecną RLM 2 000.

Zdaniem państw członkowskich – ze względu na czas konieczny do zaplanowania inwestycji infrastrukturalnych – dotrzymanie proponowanych terminów i wymogów będzie trudne. Odnotowano także głosy na rzecz elastyczności, aby umożliwić dostosowanie się do warunków krajowych i lokalnych, w tym apele o dopasowanie harmonogramów do cykli planowania przewidzianych w innych dyrektywach dotyczących wody. Niektóre państwa członkowskie wyraziły również obawy, że dodatkowe korzyści dla środowiska osiągnięte dzięki bardziej rygorystycznym obowiązkom w zakresie oczyszczania trzeciego i czwartego stopnia nie zawsze będą przewyższać koszty procesu oczyszczania.

Finansowanie usuwania mikrozanieczyszczeń

Proponuje się, by usuwanie mikrozanieczyszczeń za pomocą oczyszczania czwartego stopnia było finansowane poprzez wprowadzenie obowiązkowych „systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta” w odniesieniu do firm wprowadzających do obrotu w UE produkty farmaceutyczne i kosmetyki. Choć we wniosku określono najważniejsze zasady w tym zakresie, praktyczne wdrożenie systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta należy do państw członkowskich na szczeblu krajowym. We wniosku stwierdza się również, że system rozszerzonej odpowiedzialności producenta musi pokryć pełne koszty (tj. oczyszczanie czwartego stopnia, monitorowanie i gromadzenie danych statystycznych dotyczących produktów wprowadzanych do obrotu).

Zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” przyjęto ogólnie pozytywnie, jednak państwa członkowskie zwracają się o wyjaśnienie praktycznego działania systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta, ponieważ tego rodzaju instrument jest nowy dla sektora ścieków komunalnych. Zdania były podzielone co do tego, czy jest to najwłaściwsza strategia finansowania i czy lepiej wdrażać ją na szczeblu UE, czy na szczeblu krajowym.

Wkład w neutralność energetyczną

We wniosku określono cel w zakresie neutralności energetycznej dla sektora ścieków komunalnych, który ma zostać osiągnięty w każdym państwie członkowskim do 2040 r. z zastosowaniem celów pośrednich. Głównym zadaniem jest poprawa efektywności energetycznej i produkcja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności z biogazu i innych źródeł. Aby osiągnąć ten cel, stopniowo wprowadzać się będzie wymóg przeprowadzania audytów energetycznych przez wszystkie oczyszczalnie średniej i dużej wielkości². Państwa członkowskie zapewnią ponadto, by całkowita roczna produkcja energii ze źródeł odnawialnych z tych oczyszczalni była równoważna ich całkowitemu zużyciu energii. Cel ten powinien zostać zrealizowany na szczeblu krajowym do 2040 r. przy wykorzystaniu celów pośrednich.

² Oczyszczalnie o RLM równej lub powyżej 10 000 (dostosowanie do najlepszych praktyk stosowanych w niektórych państwach członkowskich)

Dyskusje na forum grupy roboczej były ogólnie pozytywne w odniesieniu do przepisu dotyczącego efektywności energetycznej. Korzyści płynące z proponowanych audytów energetycznych są zrozumiałe, choć harmonogramy stanowią wyzwanie dla państw członkowskich. Istnieją pewne obawy, że proponowane cele w zakresie neutralności energetycznej trudno będzie zastosować łącznie z nowymi wymogami dotyczącymi usuwania azotu i oczyszczania czwartego stopnia ze względu na zużycie energii potrzebne do takiego oczyszczania. Ponadto istnieją pewne wątpliwości co do tego, czy osiągnięcie neutralności energetycznej powinno ograniczać się do sektora ścieków komunalnych, czy raczej powinno być realizowane w szerszym, zintegrowanym systemie produkcji.

Pytania do ministrów

Z myślą o ukierunkowaniu dalszych prac Grupy Roboczej ds. Środowiska ministrowie są proszeni o wymianę poglądów na temat następujących pytań:

- 1. Co uznają Państwo za odpowiedni poziom ambicji w oparciu o propozycję rozwiązania problemu utrzymujących się źródeł zanieczyszczeń miejskich?*
- 2. Czy Państwa zdaniem w dyrektywie dotyczącej ścieków komunalnych należy uwzględnić system rozszerzonej odpowiedzialności producenta i cele w zakresie neutralności energetycznej?*